

7. Калліст (Уер), єпископ. Внутрішнє Царство / Калліст (Уер), єпископ ; пер. з англ. – К. : Дух і літера, 2003. – 224, [10] с.
8. Софронова Л. А. Предпочтения историко-культурных эпох / Л. А. Софронова // Славяноведение. – 2008. – № 6. – С. 44–51.
9. Софронова Л. А. Культура сквозь призму поезтики / Людмила Александровна Софронова. – М. : Языки славянских культур, 2006. – 828, [3] с. – (Studia philologica).
10. Павленко Г. І. Становлення історичної белетристики в давній українській літературі / Ганна Іванівна Павленко. – К. : Наукова думка, 1984. – 324, [1] с.
11. Прокопович Феофан. Сочинения / Феофан Прокопович ; [под ред. И. П. Еремина. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – 501, [1] с.
12. Ісіченко Ю. А. Києво-Печерський патерик у літературному процесі кінця XVI – початку XVIII ст. на Україні / Юрій Андрійович Ісіченко. – К. : Наукова думка, 1990. – 179, [1] с.

УДК 821.161.2(82-3)+821.111

Школа І.В.
(Бердянськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОЇ МОДИФІКАЦІЇ РОМАНУ «ДОН КІХОТ» У ТВОРАХ М. ЙОГАНСЕНА ТА Г.К. ЧЕСТЕРТОНА

У статті розглядаються особливості реценції роману «Дон Кіхот» М. Сервантеса у «Подорожі...» М. Йогансена та «Поверненні Дон Кіхота» Г.К. Честертон. Відзначаються типологічні паралелі між творами українського та англійського письменників.

Ключові слова: модифікація, роман, хронотоп, реценція, образ, мотив.

В статтє рассматриваются особенности рецензии романа «Дон Кихот» М. Сервантеса в «Путешествии...» М. Йогансена и «Возвращении Дон Кихота» Г.К. Честертон. Отмечаются параллели между произведениями украинского и английского писателей.

Ключевые слова: модификация, роман, хронотоп, реценция, образ, мотив.

The article deals with the analysis of the M. Cervantes' novel «Don Quixote» reception in M. Yoganzen's «Traveling...» and G.K. Chesterton's «The Return of Don Quixote».

Key words: transformation, reception, image, novel, khronotop, motive.

Довготривала традиція інтерпретації та реінтерпретації роману «Дон Кіхот» М. Сервантеса засвідчує його актуальність у минулому та на сучасному етапі літературного розвитку. Прикладами творчого засвоєння іспанського твору є «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію» М. Йогансена та «Повернення Дон Кіхота» Г.К. Честертон, автори яких настільки за-

хоплювалися твором М. Сервантеса, що порівнювали себе з головним героєм роману іспанського митця, і це не могло не відбитися у їх творчості. На нашу думку, аналіз цих творів в аспекті творчої модифікації роману «Дон Кіхот» допоможе глибше розкрити закладений у них потенціал.

Літературознавці досліджували «Подорож...» М. Йогансена в плані аналізу елементів комічного (В. Денисенко, Л. Кавун), в контексті розвитку українського роману (Н. Бернадська), модернізму (О. Журенко, С. Павличко), авангарду (Я. Цимбал) або експериментальної прози 20-30-х років (О. Боярчук). Про вплив М. Сервантеса на творчість М. Йогансена літературознавці (В. Денисенко, О. Журенко, Н. Берковський) згадували лише побіжно, і це не стало предметом спеціальної наукової розвідки.

Творчість Г.К. Честертон, не зважаючи на досить вагомий внесок у літературу, розглядалася досить однобічно. Більшість дослідників (С. Аверінцев, Д. Бавін, Г. Кукса, С. Льовін, Д. Томпсон, Н. Трауберг) та письменників (Х.Л. Борхес, Б. Райнов) приділяла увагу біографії митця та його детективним творам. Досить побіжно, в рамках дослідження впливу М. Сервантеса на британську літературу, проблемою рецепції Г.К. Честертон роману «Дон Кіхот» займалися Д. Фернандез-Морера та Дж. Ардайла.

На сьогодні існує потреба детального аналізу особливостей художньої модифікації роману «Дон Кіхот» у «Подорожі...» М. Йогансена та «Поверненні Дон Кіхота» Г.К. Честертон, що й є метою нашої статті. Насамперед простежимо своєрідність дискурсів, мотивів, образів, композиційних та стильових особливостей, що мають концептуальне значення для розкриття зазначеної теми.

Твір М. Йогансена «Подорож...» друкувався в альманасі «Літературний ярмарок» протягом 1928-1929 років як дві окремі повісті: основна частина про доктора Леонардо й Альчесту та окремо пролог, який мав назву «Неймовірні авантури Дона Хозе Перейра в Херсонському степу», й повністю був надрукований тільки у 1930 р. На жаль, більшість рецензій, що з'явилися після появи обох частин (С. Антонюка, В. Василенка, Б. Коваленка), мали негативний характер. Критики закидали авторові надмірну штучність та антирадянськість.

М. Доленго, аналізуючи твір М. Йогансена, був розважливішим. Поряд із романтичністю та декоративністю «Подорожі...» він вказав на те, що вона «являє собою цікаву композицію з літературницьких мотивів та літературних ремінісценцій» [2: 119]. Цю характеристику продовжила Л. Старинкевич, побачивши у творі риси стернової «Подорожі», натуралістичність «салдата Швейка» та пародійну романтику «Дон Кіхота» [6: 15].

Вже у назві твору, на нашу думку, автором закладено глибокий підтекст, у якому відображено своєрідний культурологічний і психологічний феномен, причиною виникнення якого є географічне розташування України на перехресті культур Сходу і Заходу (свій/чужий). Назва певною мірою зумовлює наявність іноземців у художній тканині твору (іспанський тираноборець благородного походження Дон Хозе Перейра, італієць доктор Леонардо Пацці, ірландський сестер Родольфо та італійка Альчеста) і дає вихід у європейський контекст.

Саме використання героїв-іноземців допомагає автору глибше розкрити українські національні особливості. Один з іноземців М. Йогансена – іспанець Дон Хозе Перейра, присутність та ім'я якого одразу наводять на думку про роман М. Сервантеса.

С. Крижанівський навіть називає йогансенівського героя «сучасною варіацією Дон Кіхота» [3: 698], хоча, на нашу думку, з цим можна погодитися лише частково, якщо говорити про код Дон Кіхота в образі іспанського тираноборця. Однак твір українського митця, на що неодноразово звертав увагу В. Пронкевич, глибоко насичений іспанськими топосами.

Якщо говорити про жанр «Подорожі ...» М. Йогансена, то його складно чітко визначити. Цей твір в українському літературознавстві зазвичай зараховують до розряду повістей, йдучи за визначенням автора. Проте структура твору, його сюжетно-композиційна будова дає можливість стверджувати, що йдеться про синтетичний жанр. На думку Н. Бернадської, письменник «майстерно обіграє жанрові доміанти різних романних різновидів, спочатку відштовхуючись від них, а потім пародіюючи, ігноруючи їх» [1: 141]. У «Подорожі...» гармонійно співіснують елементи кількох жанрів – подорожі, фантастики та пародії на лицарський роман, який, на нашу думку, є головним у творі. Останнє набуває особливого значення в контексті нашої роботи. «Дон Кіхот» – пародія на лицарські романи, за допомогою якої автор висміює реальність сучасної йому Іспанії, а М. Йогансен – українську дійсність 20-х років ХХ ст. як «нульовий цикл» порівняно з первісними цінностями.

Вітчизняні літературознавці (Н. Бернадська, О. Журенко, Л. Кавун), аналізуючи «Подорож...» М. Йогансена, цілком справедливо зараховують її до романного жанру. Як зауважує Н. Бернадська, «...в межах повісті український письменник створює роман-пародію. Сама структура «Подорожі...» – це дотепне пародіювання багатосторінкових романів» [1: 141]. Достатньо поглянути на архітектоніку твору М. Йогансена, щоб побачити спародійовану схему класичного роману, що нагадує структуру «Дон Кіхота» М. Сервантеса. Він складається з трьох частин: перша становить собою 16 невеликих розділів, своєрідний пролог і ще два розділи, теж невеликі, але з претензійною назвою «Книга перша» і «Книга друга», також з епілогом і навіть післямовою.

Цю думку підтримують В. Денисенко та О. Журенко, стверджуючи, що М. Йогансен вдався до пародійного обігравання основних принципів побудови роману М. Сервантеса, зокрема головного для історії подорожі хронотопу дороги. Сам мотив подорожі містить алюзію до відомого сюжету іспанського письменника. Звісно, ще й до автора «Дон Кіхота» можна знайти чимало творів, де мандрівка є основою для розгортання сюжету, проте, з позиції О. Светлакової, хронотоп дороги в більш ранніх творах існував лише як фон та не був ідейно завантаженим. У творі М. Сервантеса, за словами дослідниці, він має надзвичайну смислову глибину і, не зважаючи на те, що події відбуваються в місцях, далеких від екзотики, й не виходять за межі прозаїчних місцевостей Іспанії, «хронотоп дороги в «Дон Кіхоті» «олюденний», збагачений усіма формами людського часу (...) – біологічного, біографічного, психологічного, соціального» [5: 120].

Відверто апелюючи до М. Сервантеса та залишаючи незмінною ознаку «олюденності» традиційного хронотопу, М. Йогансен вдається до творчої модифікації. Перед читачем розгортається «дивовижний світ надзвичайних пригод, де діють екзотичні персонажі в екзотичному середовищі, де вгадуються українські типи, українська земля, охоплена ореолом естетизованої Слобожанщини» [4: 117]. Однак наприкінці твору стає відомо, що автор увесь час містифікував читача. Прагнучи змалювати «рухливе життя приро-

ди», він замість реальних діючих осіб, водив картонних ляльок по «живих і соковитих краєвидах».

Дон Кіхот М. Сервантеса подорожує просторами Іспанії, віддавшись на волю випадку, тобто Росинанта, який мусив сам вирішувати, куди їхати. Герой М. Йогансена, іспанець за походженням, потрапляє на терени України довірившись своєму собаці: «Щоб не ризикувати самому вибором місця, Дон Хозе покликав свого друга Родольфо і показав йому мапу. Родольфо, який не раз уже виявляв дивовижну інтуїцію в мисливських справах, ткнув носом простісінько в далекі степи» [3: 397]. Отже, як і Дон Кіхот М. Сервантеса, іспанський тираноборець Дон Хозе Перейра М. Йогансена відправляється з «Іспанії» у таврійські степи, тому що так вирішила доля, точніше, рудий собака Родольфо.

Модифікуючи хронотоп М. Сервантеса, М. Йогансен надає «Подорожі...» глибоко національного колориту. Ми спостерігаємо постійне переміщення хронотопів то у далеку «Еспанію», то в широкі українські степи, то на терени всієї України. Основні події відбуваються в українському степу, який є у творі персоніфікацією національної свідомості українців. Степові пейзажі, змальовані автором, розкривають особливості національної етнопсихології (стихійність української вдачі, ірраціональність, емоційність).

Аналізуючи часопросторові особливості творів українського та іспанського авторів, необхідно згадати про таку особливість, як перенесення чужого хронотопу до художньої тканини твору. Так, у М.Сервантеса чарівні перенесення Санчо в Тобосо і назад – це свідомо пародія на чужий хронотоп. Подібне ми бачимо і в «Подорожі...» М.Йогансена, зокрема в останній частині, де перенесено гоголівський хронотоп на сучасний ґрунт.

У «Дон Кіхоті» М. Сервантеса та «Подорожі...» М. Йогансена простежуються численні ліричні відступи на літературні теми, заголовки, епіграфи, авторські передмови, післямови, алузії та ремінісценції. Обом письменникам властиве звертання до читача в рецептивному трикутнику (автор-герой-читач). На думку літературознавців (О. Журенко, Я. Цимбал), «Подорож...» – це роман про роман, де автор навмисне оголює прийоми та розмірковує про особливості будови твору, ділиться з читачем мистецькими секретами. У такому випадку своєрідна розмова з читачем підкреслює умовність літературної форми. Художній твір як факт історії літератури стає джерелом інформації про неї саму.

Цікавим прийомом є також створення авторами жанрових двійників: у М. Сервантеса Еухеньо перетворюється з простого козопаса на літературного, а у М. Йогансена лівиний тираноборець стає доктором Леонардо. М. Сервантес звільняє свого героя від вузьких рамок жанру. Автор знаходить оригінальне рішення: він дозволяє Дон Кіхоту вільно змінювати жанрові парадигми твору. З власної волі головний герой створює міф про свою приналежність до лицарського ордену. Ця трансформація реальної людини в ідеального лицаря відбувається на очах у читача: худа шкапа перетворюється на бойового коня, старий таз для гоління – в лицарський шолом, а ім'я Кіхана – в гордовите Дон Кіхот Ламанчський. Подібні мотиви спостерігаються й у М. Йогансена, який повсякчас переходить від реалізму до пасторальних тонів, а від них – до фантастики. Тільки М. Йогансен, на відміну від М. Сервантеса, постійно тримаючи читача в напрузі очікування наступної зміни жанру, змінює його самостійно.

Потрібно згадати й про мотив двійництва, вперше застосований М. Сервантесом у «Дон Кіхоті». Існування сервантесівського лицаря неможливе без його джури Санчо

Панси. Ці образи доповнюють один одного, оскільки вони герої діалогічні, покликані автором для розкриття його задуму. У цьому подвійному образі поєднується бінарна опозиція «верх»-«низ» (високий/низький, вчений/невчений, худий/товстий та ін.), що є однією з рис карнавальної культури.

Персонажі «Подорожі...» М. Йогансена, як слушно зауважує О. Боярчук, також діалогічні (можна легко побачити пари Перейра-Родольфо, доктор Леонардо-Альчеста чи Альчеста й студент Перебийніс) й нагадують славнозвісну пару М. Сервантеса. Опозиція верх-низ найяскравіше простежується в парі доктор Леонардо – Альчеста. Леонардо (верх) уособлює інтелігентність, вченість, духовність, у той час як Альчеста (низ), роль якої запрограмована вже назвою твору, – тілесне кохання та невченість.

Взагалі питання рецепції є важливими для М. Йогансена. Його твір, як неодноразово згадували літературознавці, насичений романтикою пригод Дон Кіхота. Запозичуючи елементи композиції сервантесівського роману, окремі мотиви, прийоми та образи, застосовуючи іронію та гротеск, М. Йогансен модифікує їх та переносить на український ґрунт, надаючи глибоко національних рис, що розкривають особливості вітчизняної національної етнопсихології.

На відміну від М. Йогансена, Г.К. Честертон прочитусь «Дон Кіхота» зовсім в іншому контексті. Письменника більше хвилює образ головного героя М. Сервантеса та функціонування поняття кіхотизм. Англієць протягом усього життя намагався осмислити сутність цього явища у своїх творах. Проте саме «Повернення Дон Кіхота» (останній роман письменника, який автор написав перебуваючи практично у віці головного героя М. Сервантеса), на нашу думку, є найяскравішою творчою рецепцією роману «Дон Кіхот». Г.К. Честертон неодноразово посилається на М. Сервантеса, часто згадує Дон Кіхота і навіть намагається аналізувати роман іспанського митця.

Повернення ідеального лицаря, відродження загубленої (ніколи не існуючої) традиції – не Г.К. Честертоном придуманий сюжет, це ідея, що переслідує самого Дон Кіхота. Англієць лише творчо її переосмислює, переносячи дію на англійський ґрунт 20-х років. Саме в цей час, за переконанням автора, суспільство, держава, релігія потребують захисту та відродження. У трансформацію класичного сюжету Г.К. Честертон вносить суттєву особливість. Його твір – це рефлексії на тему «Дон Кіхота», у яких відображаються надії письменника на відновлення гармонії людського існування, перемогу духовності, досягнення внутрішньої свободи. Реалізація останнього, на думку англійського письменника, можлива лише через служіння християнським ідеалам. Християнству, за словами письменника, протипоказана перебільшена серйозність [8]. Саме тому його твори, як зазначають дослідники (С. Аверінець, Н. Трауберг, Д. Фернандез-Мерера), наповнені численними парадоксами та пронизані тонким гумором.

Парадокс для Г.К. Честертонна – літературний та психологічний прийом, потрібний для того, щоб змусити читача відкинути упередженість у сприйнятті навколишнього світу. Герої письменника поводять себе як божевільні, щоб довести, що світ з'їхав з глузду, а суспільство розвивається неправильно: втрачається віра в Бога, загальнолюдські цінності та ідеали, а найважливішими цінностями стають влада та гроші. Єдиним порятунком англієць вважає повернення сервантесівського лицаря. Кіхотичний герой Г.К. Честертонна, створений за зразком Дон Кіхота М. Сервантеса, також має ідею про

якусь псевдоісторичну реальність, представлену в літературі як «золоте століття», і, як справжній лицар, розпочинає боротьбу заради загальнолюдського добра. Сам автор, який задумав повернути Дон Кіхота через триста років заради втрачених суспільством духовних цінностей та боротьби з індустріалізацією в Англії 20-х років ХХ ст., провокує читача на асоціації зі славним лицарем.

Натаки, алюзії, прямі порівняння з Дон Кихотом розсіпані по тексті роману Г.К. Честертонна Як і багато інших творів прозаїка, «Повернення Дон Кіхота» відрізняється винятковою ексцентричністю, іронією та парадоксами, що пов'язує його зі світоглядом М. Йогансена. Англійському письменнику також часто закидали надмірну штучність та схильність до експериментаторства. У творі Г.К. Честертонна також гармонійно поєднано риси різних жанрів: лицарського роману, наукової фантастики, казки, п'єси (численні діалоги майже за відсутністю розвитку дії) та політичної сатири.

У «Поверненні Дон Кіхота» автор проводить експеримент з реконструкції Середніх віків у Англії початку ХХ ст. Саме бібліотекар Майкл Херн, якого письменник називає англійським Дон Кихотом, зігравши у п'єсі роль короля, стає ним насправді. Він, як і Дон Кіхот М. Сервантеса, живе у своїй власній реальності за законами лицарського кодексу. Складається враження, що герой, розпочинаючи виставу, не вдягає маску, а навпаки, скидає її, позбавляючись тієї ролі, яку грав усе життя. «Актором мене зробили ви, – зауважує герой Г.К. Честертонна, – але п'єса виявилася більшою за життя» [8: 136]. Майкл Херн вважає свій старий одяг тісним та обмежувачим вільний рух. Сучасний світ також тісний. Він стримує та обмежує волю. Тільки звернення до минулого дає змогу зрозуміти це. За допомогою цього прийому Г.К. Честертон досягає надзвичайного ефекту контрасту у трактуванні минулого: він дає можливість минулому прокоментувати сучасність.

Не зважаючи на те, що бібліотекар – знаковий герой роману Г.К. Честертонна, він не головний персонаж, так само як Дон Кіхот, на думку Д. Алквіста, не є головним героєм історії М. Сервантеса [9]. Алонсо Кіхана – це ідеал, навіть більше, він – символ цього ідеалу. Він навіть не людина. Людське уособлює в собі Санчо Панса, який вірить в ідеал, захищає його, але живе в реальному світі. Роман М. Сервантеса, на думку літературознавця, – це історія Санчо, роль якого Г.К. Честертон віддав Дугласу Меррелу.

Меррел – ерудит, людина широкої культури. Однак, як зазначає Г.К. Честертон, «він знав багато, але не досяг успіхів ні в чому» [10: 7]. Фігуру цього героя не можна назвати однозначною. Саме він одержує найважливіші перемоги у книзі англійця. Герой називає себе Санчо Пансою і здебільшого проводить себе як вірний зброєносець, але він є носієм коду Дон Кіхота, про що свідчать слова Херна: «Ви не Санчо Панса. Ви той, інший (...). Ви – повернувшийся лицар» [8: 212]. Отже, образ Дугласа Меррела, на прізвисько Мартишка, має подвійне навантаження, він втілює в собі риси двох персонажів М. Сервантеса – Дон Кіхота і Санчо Панси.

Мотив подорожі, невід'ємну складову роману «Дон Кіхот», Г.К. Честертон також піддає творчому переосмисленню. Читач бачить дві окремих подорожі. Подорож честертонівського Дон Кіхота переплітається з мандрівкою Дугласа Меррела у пошуках червоної фарби, причому остання є алюзією до казкових випробувань лицарів, які заради коханої повинні здобути чарівні предмети.

У романі Г.К. Честертон відбувається своєрідна гра з читачем, як і український письменник, англійський митець повсякчас тримає читача у напрузі. Парадоксальність простежується у конфронтації реальних та ідеальних, словесних та візуальних знаків. За словами Д. Фернандеза-Морери, безпорадність лицаря беззаперечна, але візуальна боротьба перетворюється на модель власної філософії англійського митця [9: 172]. Часові плани часто змінюються, залишаючи у читача відчуття спантелеченості. Однак Дон Кіхот Г.К. Честертон традиційно існує на межі реальності й літератури.

У романі «Повернення Дон Кіхота» письменник багато говорить про донкіхотство та його необхідність у світі. Твір англійського письменника відрізняється гострим відчуттям часу, хоча по суті – це повчальна історія уявних подій, що не потребують життєвої правдоподібності та легко вписуються в ту чи іншу ігрову умовну дійсність, яку розгортає перед читачем письменник. Він наполягає на істинності чарівної казки та правдивості лялькової вистави, а читач, приймаючи запропоновану гру, бере участь у дійстві з дидактичною основою. Дон Кіхот М. Сервантеса проповідує свої ідеали на дорогах Іспанії, Г.К. Честертон – на сторінках свого роману, а його герої (Дуглас Мегрел та Майкл Херн) – подорожуючи дорогами Англії.

Отже, роман «Дон Кіхот» виявився близьким українському та англійському письменникам, які творчо переосмислили елементи іспанського твору, надавши їм суто національних особливостей. Загалом рецепція М. Йогансена стосується здебільшого композиційно-поетикальних елементів «Дон Кіхота» М. Сервантеса, у той час як Г.К. Честертон прагне осмислити поняття кіхотизм, його необхідність у світі та по своєму трансформує образи головних героїв іспанського роману.

Проведене дослідження, безумовно, не вичерпує проблеми, оскільки аналіз особливостей художньої модифікації роману «Дон Кіхот» у «Подорожі...» М. Йогансена та «Поверненні Дон Кіхота» Г.К. Честертон вимагає подальших наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернадська Н.І. Роман: проблеми великої епічної форми: Навч. Посібник / Н. Бернадська. – К.: Логос, 2007. – 116 с.
2. Доленго М. [Літературний ярмарок Кн. 1, 2, 3. X., 1928-1929] Гарт. – 1929. – № 3. – С. 115-122.
3. Йогансен М. Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альєсти у Слобожанську Швейцарію / Майк Йогансен // Вибрані твори. – К.: Смолоскип, 2009. – С. 391-508.
4. Ковалів Ю. Енергія експерименту // Прапор. – 1990. – №6. – С. 116-118.
5. Светлакова О.А. Изменение хронотопа дороги в «Дон Кихоте» / О.А. Светлакова // Сервантесовские чтения. – Л.: наука, 1988. – С.116-121.
6. Старинкевич Л. [Літературний ярмарок. Кн. 1 ДВУ, 1928] // Література і побут. – 1929. – 3 січня. – С. 15.
7. Ahlquist D. Lecture L. The Return of Don Quixote [Електронний ресурс] / D. Ahlquist – режим доступу: <http://chesterton.org/cover/lectures/50donquixote.html>

8. Chesterton G. K. The Return of Don Quixote: novel [Електронний ресурс] / **Gilbert Keith Chesterton** – режим доступу: http://www.franklang.ru/index.php?option=com_content&task=view&id
9. Fernandez-Morera D., Hanke M. Cervantes in the English-Speaking world / D. Fernandez-Morera, M. Hanke. – Edition Reichenberger, 2005. – 220с.

УДК 821.111-32

Копач О.О.
(Полтава, Україна)

ГЕНЕЗИС ХАРАКТЕРУ ГЕРОЯ ЛОГІЧНИХ ОПОВІДАНЬ Е. ПО

У статті аналізуються особливості логічних оповідань Е. По у порівнянні з класичними детективними оповіданнями. Особлива увага приділяється дослідженню генезису характеру героїв логічних оповідань. Проводиться класифікація персонажів у залежності від типу свідомості. Виокремлюються такі романтичні риси героїв як самотність та ексцентричність.

Ключові слова: логічні оповідання, герой, тривіальна/нетривіальна свідомість.

В статтє анализируются особенности логических рассказов Э. По в сравнении с классическими детективами. Особенное внимание уделяется генезису характера героя логических рассказов. Проводится классификация персонажей в зависимости от типа сознания. Выделяются такие романтические черты героев как одиночество и эксцентричность.

Ключевые слова: логические рассказы, герой, тривиальное/нетривиальное сознание.

The peculiarities of logical stories are analyzed in this article in comparison with the detective stories. The author pays attention to genesis of character of the hero. The classification of personages was made according the type of consciousness. Such romantic features as loneliness and eccentricity are underlined.

Key words: logical stories, a hero, trivial/nontrivial consciousness.

Едгар Алан По вважається родоначальником новелістичного жанру та логічного оповідання. Коли критики віддають По право винаходу детективної літератури, вони мають на увазі його новели «Вбивство на вулиці Морг» («The Murders in the Rue Morgue», 1841), «Тасмниця Марі Роже» («The Mystery of Marie Roget», 1842), «Золотий жук» («The Gold Bug», 1843), «Викрадений лист» («The Purloined Letter», 1845), «Це ти!» («Thou art the map», 1844). У цих п'яти оповіданнях Е.По вперше ввів у літературу образ детектива-аматора, наділеного дивовижними здібностями до логічного аналізу, та заклав основи класичних сюжетів, що використовуються у детективній літературі й сьогодні, а саме: